

Jožica Rolih – prejemnica grba Mestne občine Novo mesto

Marjeta Berkopec

Učitelji Šole za zdravstvene delavce Novo mesto, fotografirani okoli leta 1970. Jožica Rolih v hlačnem kostimu je v prvi vrsti. (Fotografija: S. Dokl, vir: Jožica Rolih)

Jožica Rolih, upokojena višja medicinska sestra, je za dolgoletno delo na področju prostovoljstva in humanitarne dejavnosti prejela grb Mestne občine Novo mesto za leto 2019. Visoko priznanje ji je bilo izročeno šele letos, saj je bila zaradi epidemije podelitev priznanj večkrat prestavljena. Slovesna podelitev je potekala brez svečane akademije in brez občinstva. V čast nagrajencev je bila na novomeškem glavnem trgu postavljena posebna razstava s predstavitvijo vseh nagrajencev tako za leto 2020 kot tudi vseh, ki so bili nagrajeni za leto 2019.

Jožica Rolih (roj. Vrščaj) se je 1. januarja 1943 rodila v belokranjski vasi Rodine. Mama Antonija (roj. Pešelj) in oče Matija Vrščaj sta hčerko dobila že na silvestrski večer, vendar je župnik kot datum rojstva zapisal prvi januar, zato da bo deklica eno leto mlajša. Jožica očeta ni poznala. Med vojno je umrl v taborišču na otoku Rabu. Po vojni se je mama poročila z Matijevim bratom. Rodili so se jima še trije otroci. Jožica ohranja na otroštvo in očima lepe spomine.

V prve štiri razrede osnovne šole je hodila na Talčji Vrh, potem pa na nižjo gimnazijo v Črnomelj. Ker so bili od Črnomlja preveč oddaljeni, se je morala od doma preseliti v dijaški dom. Kot vojna sirota je imela pri vpisu v internat celo nekaj prednosti. Spominja se, da je bilo otrok, ki so med vojno izgubili starše, za cel razred. Leto pred maturo je prišlo do reforme šolstva in namesto v četrti gimnaziji je pristala v osmem razredu osnovne šole. Šolanje je potem nadaljevala na črnomaljski gimnaziji in tam leta 1963 maturirala. Zelo si je

želela na študij zgodovine, vendar si ni znala predstavljati, kaj bi lahko počela po končanem študiju, saj učiteljica nikakor ni želela postati. Nazadnje jo je sošolka pregovorila, da sta se vpisali na Višjo šolo za medicinske sestre v Ljubljani. Zaradi prevelikega vpisa (sprejetih je bilo 70 študentk) je za sprejem na šolo morala opraviti sprejemni izpit. Kako je videti praktično delo v kliničnem okolju, si ni predstavljala. Res je zaradi bolezni nekaj časa preživela na internem oddelku novomeške bolnišnice. Toda prve vaje na Nevrološki kliniki so bile zanjo tak šok, da se je nameravala izpisati iz šole in se vrniti domov. Ob podpori prijateljic je vztrajala in svoje odločitve ni nikoli obžalovala. Po končanem študiju se je nameravala zaposliti na Ortopedski kliniki v Valdobitri, kjer je opravljala počitniško prakso. Usoda je hotela, da je v tretjem letniku študija na šolo prišel ravnatelj srednje zdravstvene šole iz Novega mesta in študentke povabil v službo na šolo. V Novem mestu je bila leta 1963 ustanovljena Šola za zdravstvene delavce in primanjkovalo jim je kadra za poučevanje strokovnih predmetov in praktičnega pouka. Da bo bližje domu, je sprejela delo na šoli.

Razstava s predstavitvijo nagrajencev Mestne občine Novo mesto na novomeškem glavnem trgu, 2021
(Fotografija: M. Berkopec)

Jožica Rolih se je na Šoli za zdravstvene delavce v Novem mestu zaposlila 1. avgusta 1966. Ker se pouk še ni začel, jo je ravnatelj Jože Škufca poslal v Zdravstveni dom Novo mesto, da si s patronažnimi medicinskimi sestrami pridobi

še nekaj praktičnih izkušenj. Spominja se, da je vsak dan vseh pet patronažnih sester šofer s kombijem prevažal po novomeškem okolišu. Vse so šle v isti okoliš, opravile hišne obiske, potem pa naprej. Enkrat se je kombi celo pokvaril in vse skupaj so avto rinile, da je ponovno vžgal. Prvega septembra se je vrnila v šolo. Le nekaj let starejši od dijakinj ji je bilo v začetku kar težko. Hitro je opazila, da ji za poučevanje manjkajo pedagoško andragoška in didaktična znanja. Medicinska sestra Marjana Dobovšek, ki je poučevala pred njo, je imela poleg zdravstvene tudi pedagoško izobrazbo, zato je po nasvete hodila kar k njej

domov. V času, ko je Jožica začela, je bila namreč Dobovškova na porodniškem dopustu. Jožica se spominja, kako dragoceni so bili zanjo ti obiski, ko sta skupaj razpravljali, kako podati učno snov. Ker je bila prvo leto zaposlitve na šoli edina medicinska sestra, je vodila in organizirala tudi vse praktične vaje na šoli in po zdravstvenih zavodih.

Natančna in dosledna je znala na pamet vse urnike za vse štiri letnike. Ko je nekoč v mestu srečala tri dijakinje, je takoj vedela, da »spricajo« pouk. Pristopila je k njim in jih poslala nazaj v šolo. To so bili časi, ko ni bilo demokracije. Veljala so stroga pravila tudi glede oblačenja, prepovedane so bile celo hlače. Če je katera od učenk prišla v šolo preveč svobodno oblečena, so jo poslali domov preobleč. Hora legalis je veljala tudi za čas počitnic. Kljub strogim pravilom in napornemu urniku, dopoldne praktični pouk, teoretični pa v popoldanskem času, na šoli večjih težav niso imeli. Kot mentorica in razredničarka ima na številne generacije medicinskih sester samo lepe spomine.

Rada se spominja, kako je vsako priložnost izkoristila za strokovno rast. Pisnega gradiva skoraj ni bilo, zato je na kirurškem oddelku, kjer je vodila prakso, vedno šla na vizito in skrbno opazovala in poslušala, kaj zdravnik sprašuje pacienta in kakšna navodila mu daje za domov. Skušala si je čim več zapomniti, potem pa znanje prenesti na svoje učenke. Takoj je opazila, da je Marija Tomšič (prva šolana medicinska sestra na Dolenjskem) neizčrpen vir strokovnega znanja. Nekoč jo je celo vprašala, ali bi si pri njej lahko izposodila zapiske. Pa ji je Marija odgovorila, da ima vse v glavi. Jožica Rolih se spominja, da ji je bilo najtežje predavati pred bolničarji, saj so ti imeli veliko praktičnih izkušenj in znanj, ki pa so njej na začetku poklicne kariere še manjkali. Šola je namreč leta 1964 organizirala večerni oddelek za došolanje že zaposlenih delavcev bolnišnice, zdravstvenega doma in Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto.

Leta 1970 se je v Novem mestu začelo izobraževanje medicinskih sester pediatrične smeri. Jožica je prevzela vodenje praktičnih vaj na otroškem oddelku novomeške bolnišnice. Z leti se je šola kadrovsko okrepila in ni več primanjkovalo medicinskih sester za učenje praktičnega pouka. Zato je leta 1982 sprejela nov izziv in se zaposlila na Otroškem oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto. Delo z bolnimi otroki in njihovimi starši jo je veselilo, zelo težko pa se je navadila na dežurstva, ki so trajala po več dni. Ko se je leta 1987 v bolnišnici odpiral

diabetični dispanzer, je najprej odšla na strokovno izpopolnjevanje na Polikliniko v Ljubljano, potem pa se aktivno vključila v organizacijo dispanzerskega, predvsem zdravstvenovzgojnega dela s sladkornimi pacienti. Z njej lastno motivacijo in zagnanostjo je pri delu uvedla številne novosti, se pri vodstvu pogajala, da so za zdravstvenovzgojno delo dobili manjšo predavalnico. Da bi diabetikom ponudili celostno obravnavo, se je zunaj delovnega časa začela ukvarjati še s pedikuro. V diabetičnem dispanzerju je ostala vse do upokojitve. Uradno se je upokojila 4. novembra 1998, vendar je še dva meseca po upokojitvi v službi pomagala pri delu.

Prva generacija maturantk novomeške zdravstvene šole, ki je sedla v šolske klopi leta 1963. Jožica Rolih je druga z desne (Vir: Jožica Rolih)

Jožica Rolih se je v regijsko strokovno društvo vključila že ob zaposlitvi leta 1966. Od nekdaj je čutila pomen stanovske pripadnosti. V društvu je dobila priložnost za izmenjavo strokovnega znanja. Tako kot sta njo za delovanje v društvu navdušili medicinski sestri Marija Tomšič in Marija Gorenc, je tudi sama spodbujala svoje učenke, da se aktivno vključijo v Društvo medicinskih sester Novo mesto.

Že od leta 1987 kot strokovna sodelavka aktivno deluje v Društvu diabetikov Novo mesto, od leta 1999 je tudi podpredsednica društva. S svojim bogatim znanjem in prizadevnostjo je nepogrešljiva pri številnih društvenih projektih. Organizira zdraviliško rekreacijo s šolo zdrave prehrane v zdraviliščih, pripravlja zdravstvenovzgojna predavanja, skrbi za sodelovanje z drugimi društvi, ki se povezujejo v Zvezo društev

diabetikov Slovenije. Opravlja meritve krvnega sladkorja ob različnih priložnostih. Ker vsak dober učitelj poskrbi za svojega naslednika, tudi Jožica že uvaja kolegico, pravkar upokojeno medicinsko sestro, ki bo postoma prevzela njeno delo.

Je vodja socialnih programov v Društvu vojnih invalidov Dolenjske, Posavja in Bele krajine. Veliko svojega časa nameni delu pri Rdečem križu Slovenije, Območni enoti Novo mesto. Kot predavateljico v okviru Rdečega križa ali društva upokojencev je ne poznajo samo v Novem mestu, pač pa jo vabijo tudi v okoliške kraje. Poznana je kot odlična predavateljica z bogatim strokovnim znanjem in vedno dobre volje. Zdravstvenovzgojna predavanja o različnih zdravstvenih temah so ji blizu. Ljudi ne osvešča samo o sladkorni bolezni, ki ji je posvetila velik del poklicne poti. Trenutno za ta koronačas pripravlja še kako aktualno predavanje o krepitvi imunskega sistema. Sodeluje tudi v skupini za samopomoč onkoloških bolnikov. Ni je strah predstaviti lastne izkušnje z rakom in onkološkim zdravljenjem.

Poslanstvu svojega plemenitega poklica se Jožica Rolih posveča tudi po upokojitvi. Vseh ur, ki jih namenja prostovoljnemu delu, ni mogoče prešteti. Pomagati ljudem jo preprosto veseli in jo kljub letom ohranja bistro in čilo.

Za svoje dolgoletno prostovoljno in strokovno delo je prejela številna priznanja. Leta 1999 ji je Zbornica – Zveza podelila zlati znak. 2006 je prejela zlato plaketo z listino Zveze društev diabetikov Slovenije, 2011 plaketo Društva vojnih invalidov Dolenjske, Posavja in Bele krajine, 2017 bronasto priznanje Rdečega križa Območnega združenja Novo mesto. Grb mestne občine Novo mesto ji je bil podeljen za leto 2019.

Jožica Rolih pred stojnico Društva diabetikov Novo mesto meri krvni sladkor, 2006. (Vir: Jožica Rolih)

Premjemnice zlatega znaka leta 1999 v Novem mestu. Jožica Rolih je v drugi vrsti, prva z desne. (Vir: Jožica Rolih)